

Resûl-i Ekrem, yalnızca vahyin tebliğiyle değil aynı zamanda onun müslümanların hayatında uygulanıp topluma mal edilmesiyle de görevliydi. İşte Hucurât sûresi daha çok Hz. Peygamber'in ahlâk alanındaki eğitimcilik göreviyle ilgili bir sûredir. Sürenin muhtevası iki bölüm halinde incelenebilir. Birinci bölümde (âyet 1-10) iyi huylara ve erdemli davranışlara dair buyruklar, ikincisinde (âyet 11-18) kötü huylar ve çirkin davranışlarla ilgili yasaklar yer almaktadır. Allah'a ve Resulü'ne saygılı olmayı emreden ilk beş âyetle bütün toplumların ahlâk anlayışında önemli bir yeri olan saygı konusu üzerinde durulmaktadır. Resûl-i Ekrem'i odaların arkasından kaba bir tavırla çağırınların bu yanlış tutumları dolayısıyla büyüklerin önünde başıra çağıra konuşmanın yanlışlığına, insanların birbirlerinin mahremiyetine, haklarına ve zamanlarına saygılı olmaları gerektiğine işaret edilir. Bu uyarının ardından her duyulan şeye inanmamayı, özellikle güven vermeyen kişilerin aktardığı yanlış haberleri mutlaka araştırmayı emreden âyet gelir. Önemli hususların çözümünde Allah resulünün ölçülerine uyulması gerektiği ve bu ölçüler kendi çıkarları doğrultusunda yorumlamanın müslümanları sıkıntıya sokacağı bildirilir. Birbiriyle çatışan iki müslüman topluluğun barıştırılması ve saldırganlığını sürdüren tarafa karşı zor kullanılarak çatışmanın önlenmesi istenir. Müslüman topluluklar arasında barışı sağlamanın bütün müslümanlara düşen önemli bir görev olduğu vurgulandıktan sonra ilk bölüm bütün inananların kardeş sayıldığını, bundan dolayı kardeşlerin arasını bulmanın da onlara düşen bir görev olduğunu hükme bağlayan âyetle son bulur.

İkinci bölüm, toplulukların üstünlük iddiasıyla başka bir topluluğu hor görüp onunla alay etmesini yasaklayan 11. âyetle başlar. Kendileriyle alay edilenlerden daha hayırlı olabileceğine dikkat çekildikten sonra birbirini aşağılamanın, birbirine çirkin ve küçültücü lafkaplar taktmanın kötülüğü üzerinde durulur. Bu uyarılara rağmen bu tür kötülüklerden vazgeçmeyenler "zalimler" olarak nitelenir. İnsanlar hakkında kötü düşünmenin ve gizli kusurlarını araştırmanın çirkinliği, arkadan çekiştirmenin ölmüş kardeşinin etini yemekten farksız olduğu, bu kötü huy ve alışkanlıklardan vazgeçmek gerektiği vurgulanır. Bu uyarıların ardından, Kur'an'da çeşitli vesilelerle ortaya konmakla birlikte Hucurât

sûresinde en mükemmel ve veciz üslûpla ifade edilen bütün insanların eşit olduğu şeklindeki tezin temel gerekçesi olmak üzere insanların bir erkekle bir kadından yaratıldığı, Allah katında en büyük değer ölçüsünün takvâ olduğu belirtilir. Müslüman olmakla mümin olmak arasında fark bulunduğu, mümin olabilmek için her şeyden önce kalben inanmanın gerektiğine işaret edildikten sonra çıkar sağlamak için müslüman olanlarla, Allah yolunda canları ve malları ile cihad eden gerçek müminlerin aynı değerde olmadığı ortaya konulur. Allah'a dini öğretmeye kalkışmanın, "müslüman oldum" diye Peygamber'i ve müminleri minnet altına sokmaya yeltenmenin yanlışlığına dikkat çekilir. Sûre, göklerde ve yerde olup biten her şeyi hakkıyla bilen Allah'ın insanların yaptıklarını da görmekte olduğunu bildiren bir âyetle sona erer.

Hucurât sûresi İslâmî edep ve ahlâkın önemli ilkelerini belirleyen bir sûredir. Bu kısa sûrede "ey iman edenler" hitabı beş defa tekrarlanır. Birincisinde Allah'a karşı saygılı olunması emredilir. İkincisinde Hz. Peygamber'e karşı saygılı davranma ve küstahça hareketlerden sakınma tavsiye edilir. Üçüncüsünde sorumsuzların sözlerine güvenilmeyeceği, onların getirdiği haberlerin araştırılması gerektiği vurgulanır; toplum ilişkilerinde dürüstlük, açıklık, adalet ve barış ilkelerinin geçerli olması istenir. Dördüncüsünde toplulukların birbirlerini aşağılamaktan uzak durması emredilir. Beşincisinde kötü düşünce ile hareket etmenin, buna bağlı olarak dedikodu yapmanın çirkinliği üzerinde durulur. Nihayet bütün insanlara şâmil olmak üzere "ey insanlar" şeklindeki hitaptan sonra çeşitli kavim ve kabilelerin var oluşunun savaş sebebi değil tanışma ve anlaşma vesilesi olduğuna dikkat çekilir.

Başından sonuna kadar umuma hitap eden ifade tarzıyla Hucurât sûresi toplumların hukuk ve ahlâk ilkelerine dayanması gerektiğini vurgulamaktadır. İslâm'dan önce yeryüzünde kavmiyet esasına ve kan bağına dayanan toplum gerçeği hüküm sürmekteydi. İslâmiyet kavmiyet ve kan bağının yerine iman kardeşliğini getirmiş, üstün ırk iddialarına dayanan toplum düzeni anlayışını reddetmiştir. Sadece kişiler arasında değil renkleri ve soyları ayrı olup farklı dilleri konuşan çeşitli kavimler arasında da kardeşliği öngören, haklara ve haysiyetlere saygı ilkesi üzerine kurulması istenen

modern toplumun temellerini atmıştır. Bu açıdan bakıldığında Hucurât sûresi muhteva bakımından en çok Ahzâb sûresiyle ilgili görünmekte, orada temas edilen çeşitli meseleler bu sûrede hükme bağlanmaktadır. Eğitim ve ahlâk yönünden bakıldığında ise sürenin daha çok Feth sûresiyle ilişkili olduğu dikkati çeker. Çünkü Feth sûresi zaferlerden ve zaferlerle elde edilecek menfaatlerden söz eder. Zafer ve başarı toplumu şımartır, zenginlik görgüsüzleri küstahlaştırır, zevk ve eğlenceye iter ve tembelleştirir. Feth sûresinin hemen ardından gelen Hucurât sûresi, bu mahzurları bertaraf etmek için toplum hayatında riayet edilmesi gereken ahlâkî kuralları ortaya koymakta ve böylece dolaylı olarak bir toplumun hayatında eğitim ve ahlâkın zaferden daha önemli olduğuna işaret etmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, "hcr" md.; Taberî, *Câmi'u'l-beyân*, XXVI, 116-146; Vâhidî, *Esbâbü'n-nüzûl* (nşr. İsmâ b. Abdülmuhsin el-Humeydân), Beyrut 1411/1991, s. 385-396; Fahrreddin er-Râzî, *Mefâtihu'l-gayb*, XXVIII, 110-144; Firûzâbâdî, *Beşâr'ir* (nşr. M. Ali en-Neccâr), Beyrut, ts. (el-Mektebetü'l-İlmiyye), I, 435-436; Süyûtî, *Esbâbü'n-nüzûl*, Kahire, ts. (Dârü'l-Menâr), s. 179-183; Âlûsî, *Rûhu'l-me'ânî*, XXVI, 131-170; Elmalılı, *Hak Dini*, VI, 4444-4487; Ömer Rıza Doğrul, *Tanrı Buyruğu*, İstanbul 1947, II, 796-800; Abdullah Mahmûd Şehhâte, *Ehdâfû küllî sûretin ve makâşidühâ fi'l-Kur'ânî'l-Kerîm*, Kahire 1980, II, 73-85; M. Mahmûd Savvâf, *Nażarât fî sûreti'l-Hucurât*, Beyrut 1405/1985; Mevdûdî, *Tefhîmü'l-Kur'ân* (trc. Muhammed Han Kayanî), İstanbul 1987, V, 401-428.

EMİN IŞIK

HÜD (هود)

Kur'an-ı Kerim'de
Ad kavmine gönderildiği bildirilen
peygamber.

Şeceresiyle ilgili olarak İslâmî kaynaklarda değişik rivayetler bulunmakla birlikte genellikle Âd b. Us b. Aram b. Sâm b. Nûh'a çıkarılmakta; Âbir'le (Tevrat'ta İbrânîler'in atası kabul edilen Eber) aynı kişi sayıldığı gibi onun oğlu olarak da gösterilmektedir (İbn Kuteybe, s. 28; Taberî, I, 216; İbn Abdürabbih, III, 368; Sa'lebi, s. 47; Nüveyrî, XIII, 52).

Tevrat'ta Hüd'dan bu isimle bahsedilmemekte, Nûh'un oğlu Sâm'ın zürriyetiyle ilgili şecere de İslâmî kaynaklardan farklı olarak Nûh oğlu Sâm oğlu Arpakşad oğlu Şelah oğlu Eber şeklinde

gösterilmekte, Eber'in Peleg ve Yoktan adlı iki oğlundan söz edilmektedir. Yine Tevrat'ta Nûh oğlu Sâ'm oğlu Aram oğlu Uts (Ûs) şeklinde bir şecere daha verilmeyle birlikte bu ikinci şecerenin devamı yer almamaktadır (Tekvîn, 10/21-25).

Hûd kelimesi Kur'ân-ı Kerîm'de aynı zamanda yahudileri ifade eden bir isim olarak da geçer (el-Bakara 2/111, 135, 140). Hâid kelimesinin çoğulu olan hûd, "tövbe etmek" anlamındaki hevd kökünden gelmekte olup "tövbe edenler" anlamında yahudileri ifade eder (Râgıb el-İs-fahânî, *el-Müfredât*, "hvd" md.).

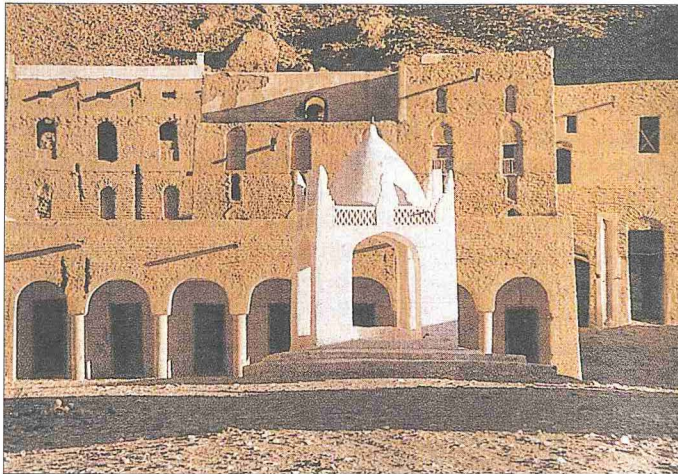
Bazı müsteşrikler, İslâm kaynaklarında Hûd kelimesinin hem peygamber ismi olarak hem de yahudiler için kullanılması, ayrıca yahudilerin cediti olan Âbir (Eber) b. Şaleh (Şelah) b. Arfehşed ile (Arpakşad) Hûd'un aynı kişi olduğunun kabul edilmesini göz önünde bulundurarak Kur'an'daki Hûd'un yahudilerin cediti Eber olduğunu veya bu kelimenin bir şahıs ismini değil Arap ülkelerine göç eden bir yahudi cemaatini ifade ettiğini, bunların Ahkâf'ta yerleşerek putperestleri yahudileştirdiklerini ileri sürmektedir (Cevâd Ali, I, 311; *E²* [Fr.], III, 556). Ancak Kur'ân-ı Kerîm'e göre Hûd Âd kavmine mensup olup onlara peygamber olarak gönderilmiş bir kişinin adıdır (el-A'râf 7/65; Hûd 11/50; eş-Şuarâ 26/123-124). Âd kavmi hakkındaki sınırlı bilgiler de genellikle Kur'an'a dayanmakta, ayrıntılar ise daha çok tefsir ve kısas-ı enbiyâ türü eserlerde bulunmaktadır (bk. ÂD). Kur'an'ın verdiği bilgiye göre Nûh kavminden sonra onların yerine getirilen ve onlardan daha üstün kılınan (el-A'râf 7/69) Âd kavmi Hûd'un peygamber olarak gönderildiği Ahkâf bölgesinde yaşamıştır (el-Ahkâf 46/21). Her yüksek yere âlâmetler

diken, temelli kalmayı düşünerek sağlam yapılar yapan, mallara ve sürülere, eşsiz bağ ve bahçelere sahip olan bu insanlar (eş-Şuarâ 26/128-134) servetlerine ve güçlerine güvenerek gurur ve kibre kapılmışlar, putperestliğe sapmışlardır. Hz. Hûd hiçbir ücret talep etmeden onları Allah'a kulluğa ve tövbeye davet etmişse de onlar tanrılarını bırakmayacaklarını belirterek Hûd'u beyinsizlik ve yalancılıkla itham etmişlerdir (el-A'râf 7/66; Hûd 11/53; eş-Şuarâ 26/139). Hûd ise kendisinin Allah'ın elçisi olduğunu, onlara Allah'ın vahyini bildirdiğini, taptıkları putları bırakmaları gerektiğini, aksi takdirde Allah'ın gazabına uğrayıp iğrenç bir duruma düşeceklerini söylemiş (el-A'râf 7/70-71), fakat onu dinlemeyen kavmi, "Tehdit ettiğin azabı getir" diyerek kendisine meydan okumuştur (el-Ahkâf 46/22). Bunun üzerine Allah, inkâr ve taşkınlıklarının cezası olarak onları helâk etmek için korkunç bir kasırga meydana getirmiş, vadilerine doğru yayılan bir bulut şeklinde gördükleri kasırgayı yağmur bulutu zannedip sevinmişler, kasırga gelince insanları sökülümüş hurma kütükleri gibi yere sermiş, kül edip savurmuştur (Fussilet 41/16; el-Ahkâf 46/25; ez-Zâriyât 51/41-42; el-Kamer 54/19-21; el-Hâkka 69/6). Yedi gece sekiz gün devam eden bu felâketten (Fussilet 41/16; el-Hâkka 69/6-7) sadece Hz. Hûd ve ona iman edenler kurtulmuş, ötekilerin kökü kesilmiştir (el-A'râf 7/72; Hûd 11/58-60).

İslâmî kaynaklarda Hûd'un İrem'in çocukları arasında babasına en çok benzeyen, esmer, gür saçlı, güzel yüzlü olduğu nakledilir (İbn Kuteybe, s. 28). Bir rivayete göre Hûd Bâbil'de yaşamıştır. İnsanlar arasında farklı dillerin doğması üzerine Âd, Semûd ve diğer bazı kabileler amca oğulları Âbir ile birlikte Arapça konuş-

maya başlamışlar, Âbir'in çocukları diğer insanlara kötü davranınca Allah onlara Hûd'u peygamber olarak göndermiştir. İlk Arapça konuşanın Hûd olduğu nakledilir. Sâlih ve Hûd Güney Arabistan'a gönderilen peygamberlerdir. Daha sonra çeşitli kavimler Bâbil'den değişik yerlere göç etmiş, bu arada Âd'nın çocukları da Yemen'e göçüp yerleşmişlerdir. Gördüğü bir rüya üzerine Kâbe'yi ziyaret eden Hûd, daha sonra Yemen'deki Ahkâf bölgesine giderek burada Âd kavmini hak dine davet etmişse de bir sonuç alamamıştır. Yıllarca süren kıtlık neticesinde Ahkâf halkının kendisinden yardım istemesi üzerine Allah'ın kendilerine sarı, kırmızı ve siyah renkli üç bulut göndereceğini belirterek bunlardan birini seçmelerini tavsiye etmiş, onlar siyah bulutu seçince kuvvetli bir kum fırtınası sonucunda helâk olmuşlardır (Vehb b. Münebbih, s. 37-52).

Kavminin helâk olmasından sonra Hz. Hûd'un, nereye gittiği ve nerede vefat ettiği hususunda çeşitli rivayetler vardır. 150 sene yaşayan Hûd (Sa'lebî, s. 50), kavmi helâk olduktan sonra bir rivayete göre kendisine inananlarla birlikte Mekte'ye gidip yerleşmiş ve orada vefat etmiş, Kâbe ile zemzem arasında Hicr'e defnedilmiştir (Ezrakî, II, 134; İbn Kuteybe, s. 28). Diğer bir rivayete göre ise kabri Şam'da Emevîye Camii'ndedir, hatta caminin kble duvarını onun yaptığı ileri sürülmüştür (İbn Kesîr, I, 130). Ancak bu rivayet, Şam'ı diğer bölgelerden daha üstün ve kutsal gösterme arzusunun bir ürünü olarak değerlendirilmektedir (Cevâd Ali, I, 313; M. Beyyûmî Mehrân, s. 256-257). Kabrinin Yemen diyarında olduğu (İbn Sa'd, I, 52; İbn Kesîr, I, 130), kavminin cezalandırılmasının ardından Âd diyarından Yemen bölgesindeki Şih'r'e göç ettiği, burada iki yıl kaldığı, vefatında Hadramut topraklarına defnedildiği yolunda rivayetler de vardır. Bu rivayetlere göre Hz. Hûd, Câhiliye döneminde kötü şöhreti yayılan Berehût Kuyusu'nun da bulunduğu Berehût vadisinde defnedilmiştir. Burada ona atfedilen kabir önemli bir ziyaret yeridir. Özellikle Şâban ayının 21'inde gelen ziyaretçiler burada üç gün kalmaktadır (Cevâd Ali, I, 312; Mustafa Murâd ed-Debbâğ, s. 17) R. B. Serjeant Hz. Hûd'un Berehût (Barhût) vadisindeki kabrini, ulaşım imkânlarını, ziyaret usullerini anlatmaktadır (*Le Muséon*, LXVII [1954], s. 121-166). Öte yandan Hûd'un kabrinin Filistin'de olduğu da rivayet edilmektedir. Gazze'deki

Berehût
vadisinde
Hz. Hûd'a
nisbet edilen
türbe –
Yemen

Hûd sakinleri beldelerinin adının Hûd'un bozulmuş şekli olduğuna ve Hûd peygamberin orada medfun bulunduğu inanırlar. Nâsır-ı Hüsrev ise Hayfa'nın bir köyünde Hz. Hûd'un kabrini ziyaret ettiğini nakletmekte, İrbid'in bir köyünün "en-Nebî Hûd" adını taşıdığı bilinmektedir (Mustafa Murâd ed-Debbâğ, s. 17). Hz. Hûd'un kabrinin Filistin'de olduğu iddiası, Âd kavmini Arap yarımadasının kuzeyi ile alâkalı kılan rivayetlerle bağlantılıdır. Humus'ta da Hz. Hûd'a nisbet edilen bir makam-kabir vardır. Kur'an-ı Kerim'de hem Hûd adıyla hem de Âd kavminin yaşadığı bölgenin adıyla (Ahkâf) anılan birer sûre bulunmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Râgib el-İsfahânî, *el-Müfredât*, "hvd" md.; Buḥârî, "Enbiyâ", 6; Vehb b. Münebbih, *Kitâb-ü'l-Ticân* (nşr. Merkezu'd-Dîrâsât), San'a 1347, s. 37-54; İbn Sa'd, *eṭ-Ṭabaḳât*, I, 52; Ezrakî, *Aḥbârü Mekke* (Melhas), II, 134; İbn Kuteybe, *el-Ma'ârif* (Ukkâşe), s. 28; Taberî, *Târîḥ* (Ebû'l-Fazl), I, 216-226; İbn Abdürabbih, *el-'İkdû'l-ferrîd*, III, 368; Mes'ûdî, *Mürûcû'z-zeheb* (Abdülhamîd), I, 41; Sa'lebi, *'Arâisü'l-mecâlis*, s. 46-50; Nüveyrî, *Nihâyetü'l-ereb*, XIII, 51-70; İbn Kesîr, *el-Bidâye*, I, 120-130; Kalkaşendî, *Şubḥu'l-a'sâ*, I, 313; *Tecrid Tercemesi*, IX, 15-16, 90-95; J. Horowitz, *Koranische Untersuchungen*, Berlin-Leipzig 1926, s. 149-150; Elmalılı, *Hak Dini*, IV, 2779, 2789, 2793, 2793; V, 3634; Cevâd Ali, *el-Mufaşşal*, I, 310-314; M. Beyyûmî Mehrân, *Dirâsât târîhiyye mine'l-Kur'ânî'l-Kerîm*, Riyad 1400/1980, s. 237-262; Mustafa Murâd ed-Debbâğ, *el-Kabâ'ilü'l-'Arabiyye ve selâ'ilühâ fî bilâdinâ Filistin*, Beyrut 1986, s. 15-19; Semîh Âtîf ez-Zeyn, *Mecma'u'l-beyânî'l-ḥadîs*, Beyrut 1988, s. 135-145; Cemâl Abdülhâdî Mes'ûd – Vefâ M. Rif'at Cum'a, *Cezîretü'l-'Arab*, Mansûre 1410/1990, s. 17-35; Abdülvehhâb en-Neccâr, *Kısaşü'l-enbiyâ*, Kahire, ts. (Dârü't-Türâs), s. 69-78; R. B. Serjeant, "Hud and Other Pre-Islamic Prophets of Ḥaḍramawt", *Le Muséon*, LXVII, Louvain 1954, s. 121-179; A. J. Wensinck – [Ch. Pellat], "Hud", *EP* (Fr), III, 556.

ÖMER FARUK HARMAN

HÜD SÜRESİ

(سورة هود)

Kur'an-ı Kerim'in on birinci sûresi.

Mekke döneminde Yûnus sûresinden sonra ve İsrâ sûresinden önce nâzil olmuştur. Başından sonuna kadar âyetler arasındaki konu ve üslup birliği sûrenin tamamının bir defada indiği kanaatini vermektedir. 12, 17 ve 114. âyetlerin Medine'de nâzil olduğu yolundaki rivayetler zayıftır. 123 âyetten oluşan sûrenin fâsı-lâ'sı ن، م، ل، ق، ط، ظ، ص، ذ، ر، ز، ص، ط، ظ، ق، ل، م، ن harfleridir. Adını 50, 53, 58, 60 ve 89. âyetlerde geçen Hûd peygamberin adın-

dan alır. Kaynaklarda sûrenin nûzûl sebebiyle ilgili herhangi bir açıklamaya rastlanmamaktadır. Bununla birlikte eski çağların inkârcı ve zalim toplumlarına yöneltilmiş olan uyarı ve tehditlerdeki sert üslûba bakarak müşriklerin müslûmanlar üzerindeki baskılarını iyice arttırdıkları Mekke döneminin son yıllarında nâzil olduğu söylenebilir (Seyyid Kutub, IV, 1839-1841; Mevdûdî, II, 371-372).

Fahreddin er-Râzî'nin kaydettiği bir rivayete göre İbn Abbas, bütün Kur'an'da Hz. Peygamber'i en çok etkileyen, onun saçlarının ağarmasına sebep olan âyetin Hûd sûresinde geçen, "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol" meâlindeki 112. âyet olduğunu söylemiştir. Aynı sahâbî, Hûd sûresi hakkında rivayet edilen diğer hadisleri de bu âyetle irtibatlandırmıştır (*Me-fâtiḥu'l-ğayb*, XVIII, 71). Bu hadislerin en meşhurlarına göre Hz. Ebû Bekir, "Yâ Resûlallah, saçların ağardı" deyince Resûl-i Ekrem, "Beni Hûd, Vâkıa, Mürselât, Amme yetesâelün (Nebe') ve İze's-şemsü küvvirat (Tekvîr) sûreleri kocaltı" demiştir (Tirmizî, "Tefsîr", 56/6).

Geniş ölçüde peygamber kıssalarından oluşan sûrenin giriş mahiyetindeki ilk bölümünde, Kur'an'ın mânaları açıkça anlaşılabilecek şekilde berrak ve hikmetli olan âyetlerinin Allah tarafından insanların yalnız O'na kulluk etmelerini, O'ndan mağîret dileyip tövbe etmelerini sağlamak üzere indirildiği belirtilir. "Ona gökten bir hazine indirilmeydi veya onunla beraber bir melek gelmeliydi" tarzındaki itirazlarıyla Hz. Muhammed'in peygamberliği ve Kur'an-ı Kerim'in Allah kelâmı olduğu konusunda şüphe uyandırmak isteyenlere karşı Resûlullah teselli edilmekte (âyet 12), müşriklerden, beşer sözü olduğunu ileri sürdükleri Kur'an'ın benzeri on sûre getirmeleri istenerek onlara karşı meydan okunmaktadır. Her canlının rızıkını veren, yeri göğü yaratan Allah'ın sınırsız ilmine, engin kudret ve azametine dikkat çekerek hayatın bir imtihan olduğunu, insanların sonunda Allah'a döndürüleceklerini bildiren âyetlerin ardından kendilerine tanınan fırsatları değerlendirmeyen inkârcıların artık âhirette azaptan kurtulma imkânlarının da kalmayacağı uyarısında bulunulur. Kendilerini dünya tutkularına kaptıranların istediklerini elde etseler bile bu dünyada yaptıkları işlerin âhirette onlara fayda sağlamayacağı, cehennem ateşinden başka bir sonuçla karşılaşmayacakları bildirilir (âyet 15-22). Öte yandan Hz. Peygamber'in davetine uyarak iman edenlerin ve rablerine

gönülden bağlananların cennetle ödüllendirileceği müjdesi verilir. Bu arada iki zümreden inkârcılar körlere ve sağırılara, müminler de gören ve duyan kimsele-re benzetilerek giriş bölümü inkârcıları sağlıklı düşünmeye çağıran âyetle son bulur.

Sûrenin bundan sonra gelen uzun bölümünde (âyet 25-99) Nûh, Hûd, Sâlih, İbrâhîm, Lût, Şuayb ve Mûsâ'nın tebliğ faaliyetleri anlatılarak bunlardan özellikle Nûh, Hûd, Sâlih, Lût ve Şuayb'in davetleri ve kavimlerinin bu davetler karşısındaki inkârcı ve inatçı tutumları ayrıntılı biçimde ortaya konmuştur. Nûh, Hûd, Sâlih ve Şuayb'in ilk tebliğlerinin tevhidle ilgili olması, bunların kavimlerinde müşrikliğin hâkim inanç olduğunu göstermektedir. Ayrıca Lût'un kavminde eşcinselliğin yaygın olduğu (âyet 78-79), Şuayb'in tebliğde bulunduğu Medyen halkı içinde de ticaret ahlâkının bozulduğu (âyet 84-85) anlaşılmaktadır. Bu bölümlerde peygamberlerin görevlerini hiçbir dünyevî karşılık beklemeden yaptıkları (âyet 29, 51), kavimlerinin zarar görmelerini ve acı çekmelerini istemedikleri (âyet 26, 52), kendi güçlerine değil Allah'ın yardım ve desteğine güvendikleri (âyet 29-31, 34, 56, 63) ifade edilirken muhatapları olan

Hûd sûresinin muhakkak hattıyla yazılmış ilk âyetleri (Süleymaniye Ktp., Ayasofya, nr. 1)

